

Weissia rostellata

Kortskaftad krusmossa

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Pottiales, **Familj:** Pottiaceae, **Släkte:** *Weissia* (krusmossor), **Art:** *Weissia rostellata* - kortskaftad krusmossa (Brid.) Lindb. **Synonymer:** *Weisia rostellata*, *Phascum rostellatum* Brid.

Kännetecken

Arten bildar små kolonier av upp till 0,5 cm höga, blekt smutsgröna till olivgröna tuvor. Bladen är långsmala och större upptill på skottet. Fuktiga blad är utsträckta och utstående och torra blad är krusigt ihoprullade. Fuktiga blad har kanter som till största delen är plana, till skillnad från flertalet övriga mossor som växer på jord vilka har inböjda kanter. Bladnerven är kraftig, ca 50 µm bred vid bladbasen och löper ut i bladets spets. Bladets celler är ca 10 µm i diameter och kraftigt papillösa utom på nervens översida där de är släta och avlånga. Arten är samkönad. Ett mycket kort, 0,7-1,5 mm långt, blekt gult kapselskaft gör att kapseln knappt når över spetsen av de översta bladen. Kapseln är avlångt oval och saknar ett definierat lock. Mössan är relativt stor, 0,75-1,0 mm lång. Sporerna är grovt vårtiga, 22-27 µm i diameter och bruna. Specialiserad vegetativ förökning är inte känd.

Kortskaftad krusmossa kan i fält något likna spärkrusmossa *Weissia squarrosa*, men den senare har längre kapselskaft och kapsel som öppnas med lock.

Utbredning och status

Arten har hittats på enstaka platser från Skåne upptill Dalälven. I Norge är den funnen nära Oslofjorden. Den finns även i Danmark. Den tycks vara endemisk för Europa och har hittats i ett flertal länder men är överallt sällsynt. Arten är även rödlistad i flera andra länder i Europa (Hodgetts 2015).

Ekologi

Kortskaftad krusmossa är en typisk pionjär som förekommer på fuktig lera, särskilt i botten av lertäkter, på stränder av åar och dammar, i kanten av åkrar samt i fruktträdsodlingar. Arten växer i t.ex. Tyskland ofta tillsammans med rosenknölsbryum *Bryum subapiculatum*, lerfickmossa *Fissidens taxifolius* och åkerdagmossa *Pseudephemerum nitidum*. I England är den funnen tillsammans med bl.a. klothuvmossa *Physcomitrium sphaericum*. Arten sprids genom att kapseln går sönder och sporerne blåser iväg eller genom att hela kapseln (inklusive skaft) lossnar från skottet och fastnar på djur eller människor. Kapslarna mognar under vintern.

Hot

Växtplatserna hotas av igenväxning. Andra tänkbara hot är användning av bekämpnings- och gödselmedel.

Åtgärder

I områden med rika förekomster bör åtminstone åkrarnas kantzoner inte gödulas eller behandlas med bekämpningsmedel. Fler lämpliga småbiotoper i jordbrukslandskapet bör återskapas. Artens biologi och ståndorts krav måste studeras ytterligare.

Övrigt

Utländska namn - NO: Krusemoser, FI: Sykerösammalet, GB: Beaked Beardless-moss.

Etymologi: rostellatus = med kort spröt, näbb; rostrum (lat.) = näbb, nos, ramm, för, bog(spröt); diminutivsuffixet -ellus (lat.); suffixet -atus (lat.).

Uttal: [*Weissia rostelláta*]

key facts Beaked Beardless-moss. Shoots up to 0.5 cm high, forming lax, pale dirty green to olive-green, patches. Costa stout (c. 50 µm wide at leaf-base), excurrent. Capsule narrowly ovoid, cleistocarpous. Seta very short (0.7-1.5 mm), pale yellow. Spores 22-27 µm, brown, coarsely papillose. - A typical pioneer species growing on bare, calcareous clay. Frequently found at the bottom of clay pits, on river banks and around ponds, in field margins and orchards.

Litteratur

Brandt-Pedersen, T. 1979. *Weissia rostellata* (Brid.) Lindb. fundet i Danmark. *Lindbergia* 5: 136.

Hallingbäck, T. 2008. *Weissia rostellata* kortskaftad krusmossa s. 48. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor. Kompaktmossor - kapmossor : Bryophyta : Anoetangium - Orthodontium. Art databanken, SLU, Uppsala.

Hill, M.O., Preston, C.D. & Smith, A.J.E. 1992. *Atlas of the bryophytes of Britain and Ireland. Vol 2. Mosses (except Diplolepideae)*. Harley Books, Colchester.

Författare

Tomas Hallingbäck 1998. Rev. Tomas Hallingbäck 2008. Uppdaterat 2010.